

Machineseveiligheid (algemeen)

Inhoudsopgave

- Knelpunten
- De brancheafspraken
- Checklist voor de gebruiker
- Checklist voor de monteur
- Toelichting/achtergrondinformatie

Goedgekeurd door Sociale Partners

Het werken met machines, apparaten, gereedschappen en installaties (hierna te noemen: machines) kan gevaren veroorzaken. Machines kunnen gevaarlijk zijn of gevaarlijk worden door veroudering of slijtage. Bij gewijzigde machines of machines die geheel zelf gemaakt worden, zijn de gevolgen voor de veiligheid soms onvoldoende bekend.

Knelpunten

- ➔ De kennis en ervaring van de medewerkers zijn niet altijd afgestemd op de gevaren van de machines (incl. apparaten, gereedschappen en installaties).
- ➔ De medewerkers zijn onvoldoende deskundig en geïnstrueerd.
- ➔ Er is te weinig aandacht voor de eisen waaraan een machine moet voldoen bij het inkoopbeleid.
- ➔ De machine wordt niet altijd gebruikt, volgens de gebruikshandleiding, denk hierbij aan het overbruggen van veiligheidsvoorzieningen.
- ➔ De leiding houdt onvoldoende toezicht op het juiste en veilige gebruik en onderhoud van machines.

De brancheafspraken

- ✓ Zorg dat de kennis en ervaring van medewerkers is afgestemd op de gevaren van machine, apparaten, gereedschappen en installaties. Bevorder de deskundigheid van medewerkers door veiligheidsinstructies te geven.
- ✓ Werk met een CE-gemarkeerde machine, inclusief documentatie en gebruikshandleiding. Dit geldt voor nieuwe, gewijzigde en zelfgemaakte machines. Laat oudere machine (voor 1995 en geen CE) beoordelen door een deskundige.

- ✓ Onderhoud de machine conform de aanwijzingen in de gebruikshandleiding. Gebruik de machine conform de handleiding en overbrug geen veiligheidsvoorzieningen.
- ✓ De leiding houdt voldoende toezicht op het juiste en veilige gebruik en onderhoud van machines.

Checklist voor de gebruiker

- Bedien geen machine waarvoor je niet bent geïnstrueerd of opgeleid.
- Controleer altijd de machine voor gebruik.
- Gebruik de machine niet als beveiligingen haperen, verwijderd of overbrugd zijn.
- Gebruik de machine op de voorgeschreven wijze.
- Meld opgemerkte gevaren direct aan de leidinggevende.
- Zet de motor af en haal de sleutel eruit bij het verhelpen van een storing of het afstellen van de machine.

Checklist voor de monteur

- Reinig de machine voordat je er aan gaat sleutelen.
- Plaats de machine stabiel.
- Zorg voor een tweede persoon bij de knoppen als je gaat proefdraaien.
- Volg de service- en onderhoudsvorschriften van de gebruikshandleiding van de machine.
- Zorg dat de veilige werking van de machine in stand blijft. Raadpleeg de toelichting van dit stuk.

Toelichting/achtergrondinformatie

Bij aanschaf van een nieuwe machine

- Stel vooraf, samen met de betrokkenen in het bedrijf, een programma van eisen op. Hierin is aandacht voor: geluids- en trillingsniveau, gebruiksgemak, klimaat, stof, chemische stof, uitlaatemissies en dieselmotoremissies.
- Zie erop toe dat de leverancier een CE-gemarkeerde machine aflevert en daarbij de volgende documenten aan u

overhandigt:

- een gebruikshandleiding in de Nederlandse taal. Deze bestaat uit service- en onderhoudsvorschriften voor gespecialiseerd personeel en een gebruiksaanwijzingen voor uitvoerend personeel.
- een schriftelijke EG-verklaring van overeenstemming of conformiteitsverklaring.

Gewijzigde machine

- Wie wijzigingen aanbrengt aan een machine, wordt als producent van een nieuwe machine beschouwd als:
  - het door de fabrikant omschreven bedoelde gebruik wijzigt of
  - er nieuwe risico's ontstaan of
  - bestaande risico's groter worden.
- In deze gevallen moet de eigenaar/gebruiker ervoor zorgen dat aan alle CE-verplichtingen (technisch constructiedossier, gebruikshandleiding en EG-verklaring van overeenstemming) wordt voldaan.

Zelfgemaakte machine

- Wie zelf een machine maakt, wordt beschouwd als fabrikant. De fabrikant van machines moet zorgen dat aan alle CE-verplichtingen (technisch constructiedossier, gebruikshandleiding en EU-verklaring van overeenstemming) wordt voldaan.

Aan elkaar koppelen van (CE) machines:

- Als twee of meer (wel of niet CE) machines aan elkaar worden gekoppeld, ontstaat een nieuwe machine. Dan moet opnieuw gecheckt worden of er is voldaan aan de verplichtingen uit de machinerichtlijn.
- De combinatie van een trekker en een werktuig wordt niet als één machine beschouwd en hoeft dus niet opnieuw gecheckt te worden.

Oude (niet CE) machine:

- Voor machines die voor 1995 in werking zijn gesteld, gelden de CE-verplichtingen niet (constructiedossier, gebruikshandleiding en EG-verklaring van overeenstemming).
- De werkgever is wel verplicht veilige arbeidsmiddelen beschikbaar te stellen. Dit geldt voor alle fasen van de levensduur:
  - transport, installatie en afstelling
  - in werking zijn, reinigen en onderhoud
  - buiten gebruik stellen, sloop en verwijdering
- Bij de productie van deze categorie oudere machines was er minder aandacht voor arbeidsveiligheid dan nu. Laat bij twijfel over de veiligheid een machineveiligheidsbeoordeling uitvoeren.

Onderhoud en keuring van machines

- Laat machines zodanig onderhouden en keuren dat zij blijven voldoen aan de veiligheidseisen. Dat is belang voor de veiligheid van degene die er mee werken en ook voor de levensduur van de machine.
- Laat de machine minimaal jaarlijks controleren en onderhouden (zie gebruiksaanwijzing). De frequentie hangt af van de gebruikintensiteit, het veiligheidsrisico en de gebruiksomstandigheden.
- Laat keuringen uitvoeren door een deskundige. De mate van deskundigheid hangt af van de gevaren en complexiteit van de machine.
- Zie erop toe dat het onderhoud of de keuringen worden geregistreerd. Dit maakt controle van de staat en veiligheid van de machine mogelijk (bij bedrijven met VCA, zie erop toe dat de volgende keuringsdatum leesbaar op de machine wordt

vermeld, bij voorkeur op een keuringssticker).

Voorbeelden	Deskundigheid keurmeester
Eenvoudig handgereedschap, kruiwagens, steekwagens, handpalletwagen, e.d.	De keuringen worden verricht door personen die voorlichting en instructie hebben gehad over de manier van keuren van deze arbeidsmiddelen.
Land- en tuinbouwmachines, zoals maaimachine, sorteermachine en transportbanden, aangedreven handgereedschap.	De keuringen worden verricht door deskundige personen, die door de werkgever zijn aangewezen en zijn opgeleid om keuringen te kunnen uitvoeren.
Trekker, heftruck, zelfrijdende machines en elektrisch handgereedschap.	De keuringen worden verricht door speciaal daartoe opgeleid personeel. Zij beschikken over voldoende kennis en kunde en de nodige keuringsuitrusting. De werkgever dient zich daarvan te overtuigen.

Opleiding en instructie

- Zorg voor een passende opleiding en instructie over de eigenschappen en gevaren van de machine, de werking en het dagelijks en periodiek onderhoud bij aflevering van de machine. Zorg dat alle betrokkenen hierbij aanwezig zijn. Voor sommige machines kunnen speciale opleidingseisen gelden, zoals de motorkettingzaag, hoogwerker.
- Herhaal de opleiding en instructie regelmatig
- Bied de betrokken medewerkers de gebruiksaanwijzing in begrijpelijke vorm aan. Zet eventueel de belangrijkste aandachtspunten op een werkinstructiekaart.
- Verhoog de kennis door een instructie op de werkplek.
- Houd toezicht. Stem het toezicht af op de deskundigheid van de medewerker en de risico's op de werkplek.
- Bespreek (bijna-)ongevallen die in het bedrijf of in de sector hebben plaats gevonden.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

- Beoordeel steeds welke persoonlijke beschermingsmiddelen nodig zijn en zorg dat deze beschikbaar zijn en gebruikt worden.

Wat u verder nog moet weten:

- Laat een machine niet onnodig draaien; de uitlaatgassen kunnen schadelijk zijn voor de gezondheid.

Meer informatie

- Raadpleeg uw leverancier
- [Toolbox en checklist machineveiligheid | VBNE](#)
- [Checklist machineveiligheid | Stigas \(Veilig op 1\)](#)
- [Stroomschema Veilig bouwen en verbouwen machines | Stigas \(Veilig op 1\)](#)
- [Brochure I-SZW; 'Zo past u uw machine veilig aan-2017'](#)

